

de blauwe klauwier

JAARGANG 12 NR 4

DE BLAUWE KLAUWIER is een uitgave van "VOGELWERK GROEP DE KEMPEN",
en verschijnt 4 - 5 x per jaar!

LOSSE ABONNEMENTEN zijn verkrijgbaar door storting van f 20,00 op
Bankrekeningnummer 122716337, Rabobank Hoogeloon (gironummer Rabobank:
1118489) onder vermelding van "Abonnement Blauwe Klauwier". Portokosten
zijn inbegrepen.

DE REDACTIE bestaat uit:

Jack Bos,

Jan Wouters, Lex Peeters, Fred Geven

redactie adres: De Braken 11 5541 ac Reusel

VOGELWERK GROEP "DE KEMPEN": Beoogt hoofdzakelijk bezig te zijn met vogel-
studie en natuureducatie, in het algemeen ge-
richt op de Kempen. Dit ten einde vogels te be-
schermen en de kennis op het ornithologisch vlak
te vergroten. Bovendien om de belangrijkste vogel-
gebieden te kunnen beschermen en eventueel te be-
heren. Hiernaast kunnen andere activiteiten plaats
vinden, indien die leiden tot algemene natuurbe-
scherming, natuurbeheer, natuurstudie en natuuredu-
catie.

LIDMAATSCHAP is te verkrijgen door storting van f 40,-- (studenten) of f 50,--
op Bankrekeningnummer 122716337, Rabobank Hoogeloon (gironummer Rabobank:1118489)
onder vermelding van "Lidmaatschap Vogelwerkgroep".

ALLE POST, gericht aan Vogelwerkgroep "De Kempen" dient aan de secretaris ge-
adresseerd te worden: Renée Loos: Lensheuvel 37, 5541 BA Reusel, 04976-3049.

KOMMISSIES + Contactpersonen.

- Commissie Beheerswerkzaamheden: Pieter Wouters, Lensheuvel 37, 5541 ba Reusel.
tel: 04976 - 3049
- Commissie Tentoonstellingen : A. Vrijaldenhoven, Broekweg 25,
5503 GA Veldhoven, tel. 040-537251
- Commissie Waarnemingenverwerking: Lex Peeters, Marialaan 26, 5541 cd Reusel.
tel: 04976 - 2271

DIA-ARCHIEF: Wim de Kroon: Kuikseindse weg 6, 5091 td Middelbeers, tel: 04244 - 2329.

COPIJ; Alle copij voor "De Blauwe Klauwier" dient strikt vóór de uiterste inlever-
datum binnen te zijn!!! Alle copij die "after deadline" ontvangen wordt kan
pas gepubliceerd worden in het eerstvolgende nummer.

**NIETS UIT DE BLAUWE KLAUWIER MAG WORDEN OVERGENOMEN, ZONDER VOORAF VERKREGEN
SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE REDACTIE!**

VOGELS VAN "DE UTRECHT"

BROEDSEIZOEN 1986

:

GOORVEN- & FLAES- RESERVAAT

(Door: Lex Peeters)

Het Goor- en Flaes-reservaat maakt als broedgebied van schaarse soorten al enkele jaren achtereen een positieve ontwikkeling door. Deze tendens zette zich ook in 1986 voort.

Van de populatie's van Wintertaling, Tafeleend, Kuifeend, Slobeend en Wulp bestaat het vermoeden, dat ze niet toe- of afnamen. Dit in tegenstelling tot de Dodaars, waarvan merkbaar minder paartjes in het gebied aanwezig waren. Buizerd, Torenavalk, Sperwer en Groene Specht kwamen op grond van de vele waarnemingen wellicht tot broeden.

Alle overige interessante soorten zullen hieronder wat uitgebreider besproken worden.

FUUT:

Nadat de Fuut circa 25 jaar lang als broedvogel in het reservaat ontbroken heeft, vond in 1986 alweer voor het derde achtereenvolgende jaar een broedgeval plaats. Op de Kleine Flaes werden namelijk twee jongen groot gebracht. Toch viel dit resultaat eigenlijk tegen. Dat komt omdat zich gedurende het broedseizoen ook nog eens vier Futen-territoria op de Flaes aftekenden. Het betrof paartjes, die elk steeds in dezelfde hoek van het ven verbleven, vaak dicht bij het riet. Het gedrag gaf over het algemeen een waakzame indruk. Omdat op de Flaes geen enkel jong is gezien, moet er echter vanuit worden gegaan, dat het bij mislukte broedpogingen is gebleven.

Aangezien van 14-03 tot en met 13-05 minimaal 3 (max.5) Futen op het Goorven verbleven, waren lange tijd liefst 13 exemplaren in het totale reservaat aanwezig.

GEOORDE FUUT:

De Geoorde Futen-populatie blijft zich erg gunstig ontwikkelen. In 1986 kwamen weer 6 paren meer tot broeden, dan in het voortreffelijke broedseizoen van vorig jaar (zie tabel 1).

Tot 1986 lag het zwaartepunt in de verspreiding al jarenlang bij het Goorven. Daar is nu een sterke verandering in gekomen. De toename voltrok zich immers uitsluitend bij de Flaes en het Talingven (het ven ten westen van het Goorven). Het aantal broedparen bij het Goorven nam opvallend af tot een duidelijk dieptepunt in de afgelopen vier jaar.

Tabel 1:

Overzicht van de populatieontwikkeling van de Geoorde Fuut in het Goor- en Flaes - reservaat, vanaf 1983.

JAAR:	FLAES:	GOORVEN:	TALINGVEN:	HAZENKOLK:	TOTAAL:
1983	5 - 4	7 - 7	4 - 4	1 - 0	17 - 15
1984	2 - 1	9 - 9	4 - 4	0 - 0	15 - 14
1985	5 - 5	11 - 11	3 - 3	0 - 0	19 - 19
1986	16 - 15	5 - 4	8 - 6	0 - 0	29 - 25

Het eerste cijfer in elke kolom geeft het aantal aanwezige paartjes aan, het tweede cijfer het aantal succesvolle broedsels.

Tabel 2:

Overzicht resultaten broedseizoen 1986, Geoorde Fuut.

	FLAES:	GOORVEN:	TALINGVEN:	TOTAAL: c.q. GEM:
Aantal paren aanwezig:	16	5	8	29
Aantal paren succesvol gebroed:	15	4	6	25
Totaal aantal jongen (minimaal):	24	5	10	39
Gemiddeld aantal jongen/ paar.:	1,6	1,3	1,7	1,5
Aantal jongen uiteindelijk volgroeid:	21	4	6	31

De 25 Geoorde Futen-paren brachten in 1986 tesamen 31 jongen groot, hetgeen in verhouding overeen komt met 1985, toen 19 paren 25 jongen groot brachten. Het sterftecijfer was afgelopen seizoen niet erg hoog. Wel lag het gemiddelde aantal juvenielen per paar laag. Dat bedroeg nu 1,5 tegenover 1,9 in 1985.

Op 29-07-'86 waren nog 27 adult Geoorde Futen in het totale reservaat aanwezig. Meer dan de helft van de oudervogels was toen dus reeds weggetrokken. Van het overgebleven deel hield nog 81,4 % zich actief bezig met het opvoeden der jongen. De ouders vertrekken dus blijkbaar vrijwel meteen, zodra de jongen zelfstandig zijn, of door omstandigheden om het leven zijn gekomen.

ROERDOMP:

Er is steeds meer reden om aan te nemen dat de Roerdomp weer een jaarlijkse broedvogel is bij de Flaes. Na de vermoedelijke broedgevallen van 1984 en 1985 was de soort dit jaar al vroeg in het voorjaar in het gebied aanwezig. Op 14-03, toen het ven nog gedeeltelijk dichtgevroren was, zat een exemplaar in de zuidelijke rietkraag volop te roepen. Tenminste tot en met 17-05 werd de vogel elk bezoek gehoord.

BERGEEND:

Sinds dat bij de Flaes in 1981 een broedgeval van de Bergeend plaats vond is het reservaat het enige broedgebied van deze soort in de Kempen.

Voor 1986 kan weer een succes gemeld worden, hoewel op grond van de aanwezige vogels van een matig resultaat gesproken moet worden. Gedurende het gehele broedseizoen waren, verspreid over het reservaat, tenminste 8 exemplaren aanwezig, vermoedelijk 4 mannetjes en 4 vrouwtjes. Waarnemingen werden bekend van het Goorven, het Talingven, de Hazenkolk, de Flaes en de Kleine Flaes. In de omgeving van de twee laatstgenoemde vennen werd de soort stevast opgemerkt. Op 13-06 verbleven hier twee groepjes van 4 exemplaren. Op 29-07 begeleidde een paartje op de Flaes 5 jongen, die reeds half zo groot waren als de ouders. Op 18-08 waren de inmiddels volgroeide jongen hier nog altijd aanwezig.

In het verleden is gebleken, dat in het reservaat onder kleine Bergeendjongen veel slachtoffers vallen! Het is daarom niet uitgesloten dat een minder succesvol broedgeval van een of meer paren onbemerkt is gebleven.

Hieronder volgt voor alle volledigheid een overzicht van het populatieverloop van de Bergeend, sinds de soort zich als broedvogel in het gebied vestigde.

1981: 1 broedgeval.	1984: tenminste 3 broedgevallen.
1982: mogelijk broedpoging.	1985: mogelijk broedpoging.
1983: 2 broedgevallen.	1986: tenminste 1 broedgeval.

HAVIK:

Zeer waarschijnlijk vond ergens vlak aan de Neterselse heide een broedgeval plaats. Herhaaldelijk werden exemplaren waargenomen. Op 14-03 vlogen hier een mannetje en een vrouwtje laag achter elkaar door de bossen. Het mannetje had een prooi in de klauwen.

BRUINE KIEKENDIEF:

Tot en met 1976 kon de Bruine Kiekendief beschouwd worden als een incidentele broedvogel van het gebied. In 1976 kwamen nog vier jongen groot in de rietkraag van de Flaes. Schaafwerkzaamheden met een Bulldozer deden in augustus van dat jaar echter een groot deel van het riet verwijderen en maakten het terrein voorlopig ongeschikt als broedgebied. Nadien kwam de soort bij het Goorven en de Flaes alleen nog maar voor als doortrekker, of in een enkel geval als overzomeraar.

In 1986 kwamen rond het broeden van de Bruine Kiekendief enkele vermeldenswaardige feiten aan het licht. Vandaar dat alle waarnemingen hieronder wat uitgebreider besproken zullen worden:

Op 29-04-'86 kwam bij de Flaes een mannetje aangevlogen met een grote pluk nestmateriaal. Hiermee viel hij in het oostelijke puntje van de zuidelijke rietkraag in. Vrij snel daarop werd hij gevolgd door een vrouwtje. Na zeker een kwartier observeren hadden de vogels de plek nog niet verlaten.

Op 04-05-'86 vloog het mannetje met een flinke sliert nestmateriaal vanaf het Goorven in de richting van de Flaes.

Op 13-05-'86 viel het mannetje - na langdurig in de omgeving van het Goorven te hebben gejaagd - op exact de zelfde plek in als op 29-04.

Op 31-05-'86 werd het mannetje jagend waargenomen boven de rietkragen van de Flaes.

Op 13-06-'86 werd voor het eerst sinds 29-04 weer een vrouwtje gezien. Het erg gehavende exemplaar hield zich op in de omgeving van het Goorven. Het mannetje kwam bij de Flaes aangevlogen met een prooi, en viel in op een totaal andere plek dan de vermoedde nestplaats, te weten in de omgeving van het Snippenven.

Op 29-07-'86 is de verwarring compleet. Het mannetje, het gehavende vrouwtje en een onbeschadigd vrouwtje hangen gedurende lange tijd boven de zuidelijke rietkraag van de Flaes. Het mannetje valt even later weer in ter hoogte van het Snippenven.

Op 31-07-'86 is het mannetje actief aan het jagen in de omgeving van de Flaes.

Op 08-08-'86 worden het mannetje en het vrouwtje met het complete verenkleed bij de Flaes waargenomen.

Op 10-08-'86 jagen het mannetje en het onbeschadigde vrouwtje, steeds dicht in elkaars nabijheid, boven de Neterselse heide ten zuiden van het Goorven.

Op 13-08-'86 is het grote moment aangebroken. Twee onvolwassen Bruine kiekendieven hangen nog enigzins onbeholpen onder het mannetje boven de heide. Onafgebroken maken de jonge vogels een hoog kekkerend geluid (bedelen).

Nadien werden zowel de oudervogels als de jongen nog veelvuldig in het gebied waargenomen.

Van de gegevens is eigenlijk maar 1 feit met zekerheid af te leiden. Er vond na 10 jaar weer met succes een broedgeval van de Bruine Kiekendief plaats. Twee jongen waren het resultaat! Er zijn twee nesten geweest, waarvan er een mogelijk een reserve-nest betrof. Gezien de aanwezigheid van twee vrouwtjes die elk bij het broeden betrokken leken te zijn, is de mogelijkheid van bigamie echter aannemelijker. Omdat tussen 13-06 en 29-07 (dus $1\frac{1}{2}$ maand lang) geen bezoeken plaats vonden, is het niet bekend ofdat uit een eventueel ander broedsel jongen zijn uitgevlogen.

BOOMWALK.

Gedurende het broedseizoen werd de soort bijna elk bezoek opgemerkt. Verschillende waarnemingen hadden betrekking op een exemplaar, dat vanuit de Flaes met een prooi doelgericht in oostelijke richting vloog. Een nest werd helaas niet ontdekt.

TURELUUR.

Afgelopen seizoen is een lange traditie onderbroken. Jaarlijks broedde een paartje Tureluurs in een vochtig weiland op de Spreeuwelse heide. Daar was de soort afgelopen broedseizoen echter afwezig. Er stond wel een positieve ontwikkeling op de Neterselse heide tegenover. Daar waren dit jaar na een vrij lange periode van afwezigheid namelijk weer twee paartjes van de partij, 1 in de omgeving van de Hazenkolk en 1 ten zuiden van het Talingven. In de omgeving van de Hazenkolk werden nog wel jaarlijks Tureluurs gezien, maar het betrof dan telkens het paartje van de Spreeuwelse heide, dat hier kwam fourageren.

ZWARTKOPMEEUW.

Gedurende het broedseizoen werden enkele keren Zwartkopmeeuwen waargenomen bij het Goorven. Frank Neyts zag hier 1 x een exemplaar in broedhouding tussen de Kokmeeuwen zitten, in de noordwesthoek van het ven. Dit hoeft overigens niet op een broedpoging te duiden. Zwartkopmeeuwen nemen wel vaker plaats in een Meeuwenkolonie, zonder dat zich er een nest bevindt. De vogel werd later echter, op 13-06, in dezelfde omgeving alarmerend aangetroffen.

Op de vertrouwde plek op het eilandje in het Talingven ontbrak de soort dit jaar. Wel waren waarnemingen bij een kolonie Kokmeeuwen aan de Noordzijde van de Flaes zeer verdacht! Op 04-05 verbleven hier zeker twee-, waarschijnlijk zelfs drie paren. In eerste instantie bevonden zij zich vermoedelijk tussen de broedende Kokmeeuwen, maar bij verstoring namen de

vogels plaats op het open water. Op 13-05 en 17-05 werd op de zelfde plaats 1 exemplaar ontdekt en op 31-05 hield een exemplaar zich op temidden van de Kokmeeuwnesten. Een ander exxmplaar vloog luidalarmerend rond. Op 13-06 hingen twee Zwartkopmeeuwen boven het ven, om na hoog opthermieken in zuidelijke richting te verdwijnen, mogelijk met de opzet om te gaan fourageren. Samengevat werden tussen 04-05 en 13-06 bij elk bezoek aan de Flaes Zwartkopmeeuwen aangetroffen, bijna in alle gevallen op ongeveer dezelfde plaats.

Een overzicht van broedgevallen van de Zwartkopmeeuw in het Goor- & Flaes-reservaat laat zien dat de soort tegenwoordig jaarlijks in het broedseizoen aanwezig is en waarschijnlijk zelfs als jaarlijkse broedvogel kan worden aangemerkt.

Jaar:	Aantal paren aanwezig:	Aantal paren gebroed:	Jaar:	Aantal paren aanwezig:	Aantal paren gebroed:
1975	1	1	1981	1	0
1976	0	0	1982	1	0
1977	0	0	1983	4	3-4
1978	1	0-1	1984	2	1
1979	0	0	1985	2	0-2
1980	0	0	1986	3	1-2

PORSELEINHOEN

In de broedtijd zouden bij de Flaes een keer drie zangposten vastgesteld zijn. (Mondelinge mededeling V. Retel-Helmrich). Een van de exemplaren zou wat later in het seizoen zijn teruggehoord. Of er sprake is geweest van een of meer broedgevallen is niet bekend. De waarnemingen zijn echter sowieso erg waardevol, aangezien het Porseleinhoen nog maar één keer eerder in het reservaat werd opgemerkt.

BOSUIL

In de bossen die aan het Goorven grenzen was dit jaar voor het eerst een zangpost van de Bosuil gevestigd. In totaal telde de Bosuilenpopulatie op Landgoed De Utrecht afgelopen seizoen tenminste 8 paren.

ZWARTE SPECHT.

In de directe omgeving van het Goorven en de Flaes waren in het broedseizoen tenminste drie territoria van de Zwarte Specht gevestigd.

ROODBORSTTAPUIT.

De Roodborsttapuit is een incidentele broedvogel van de Neterselse en Mispeleindse heide, Het is daarom bijzonder dat dit jaar liefst twee broedpaartjes in het gebied aanwezig waren. Een paartje werd enkele malen, met lange tussenpozen, ten zuidoosten van het Goorven opgemerkt. Het andere paar, dat zich ophield ten noorden van het Goorven richting Flaes, bracht in elk geval jongen groot. Begin mei bevond zich ook een koppel ten oosten van de Hazenkolk. Het bleef echter bij een eenmalige waarneming.

FLUITER.

Vanaf 04-05 werd - traditiegetrouw - regelmatig een Fluitter gehoord in het bos dat aan de noordzijde van het Goorven grenst. Nieuw was dit jaar een zangpost in een naaldbos met rijke ondergroei, ten oosten van de Flaes.

GEELGORS.

Rondom Goorven en Flaes bevonden zich zeven zangposten van deze soort.

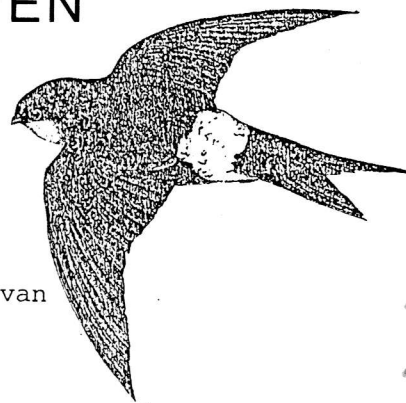
Ik zou dit overzicht graag besluiten door iedereen op te roepen om eventuele aanvullingen aan mij door te geven.

Lex.

DE HUISZWALUW IN EINDHOVEN

1986

W. VEENHUIZEN

Zoals gebruikelijk is ook nu weer de gehele bebouwde kom van Eindhoven geteld op bewoonde nesten van de huiszwaluw (*Delichon urbica*).

De tellingen vonden plaats op 30 juli, 2-3-5 augustus.

Met dank aan de meetellers Jack Bos (Woenselse Watermolen) Guus Nas (Heesterakker) en Pierre Maréchal (Woenselse Heide).

Als we naar het weer kijken, dan kunnen we wel zeggen dat 1986 een goed zwaluwjaar zou worden.

Resultaten van de afgelopen vier jaren

Stadsdeel	1982	1983	1984	1985	1986
Tongelre	9	8	-	-	-
Stratum	9	8	8(13)	13+1?	11
Gestel (Blaarthem)	n.o.*	n.o.*	+4	3	1
Gestel (Bennekel)	4	5	1	-	-
Gestel (Hagenkamp)	10	11	2	-	-
Strijp	37	22	14	15	7
Woenselse Watermolen	17	16	20	10	5
Woenselse (Rapenland)	6	9	5	1?	-
" (Vlokhoven)	2	5	2	3	3
" (W.Heide)	34	25	24	16	11
" (Heesterakker)	6	4	4	1	1+5°
" (Mensfort)	n.o.	8	4	2	-
" (Oude Gracht)	6	8	4	1+18°	9
Totaal	140	129	(88) 93 (97)	64 (82)	48 (5)

Vergelijkbare procentuele afname

* niet ontdekt ° nagekomen nieuwe vindplaats.

Opmerkingen/bijzonderheden per stadsdeel

Tongelre

Verdwenen

Stratum

Het witgeverfde nest in de Rielse straat was wederom bewoond. 'lichte' afname.

Gestel (Blaarthem)

Nog maar één nest in de Chopinlaan
afname

Gestel (Bennekel)

Verdwenen

Gestel (Hagenkamp)

Verdwenen

Striip

Waarschijnlijk zijn schilderwerken de oorzaak van de afname.
afname

Woenselse Watermolen

Gedeelten van de wijk afbraak + renovatie.
Opvallend was dat er meer zwaluwen rondvlogen dan dat er
nesten gevonden zijn. AFNAME

Woensel (Rapenland)

Verdwenen

Woensel (Vlokhoven)

Blijft de laatste 5 jaren goed constant.
Stabiel

Woensel (W.Heide)

Geeft een afname te zien van 5 nesten
'lichte' afname

Woensel (Heesterakker)

Het ene nest in de Milaanstraat blijft bezet.
Nieuwe vindplaats omgeving Livornostraat.

Woensel (Mensfort)

Verdwenen

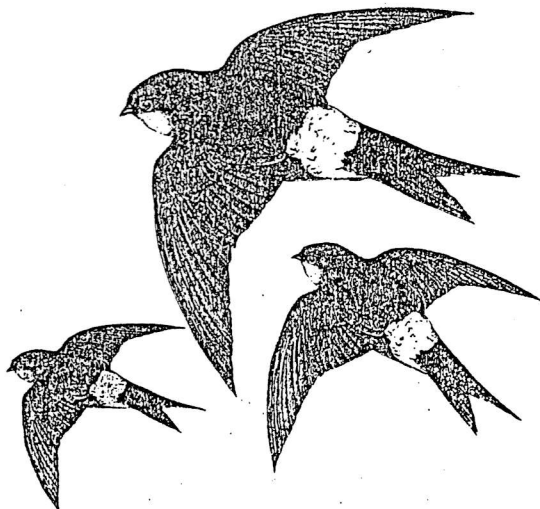
Woensel (Oude Gracht)

Afname

Resumerend

Wederom dit jaar een sterke AFNAME van de
Huiszwaluwpopulatie in de bebouwde kom van
Eindhoven.

**ONZE HUISZWALUWEN
REKENEN OP UW HULP**

GUN ZE UW DAKRAND

OVERZICHT PER STADSDEEL/STRAAT/WINDRICHTING NEST

TONGELRE

Jaar Teldag	1982 1608	1983 2307	1984	1985	1986
	N O Z W TOT	N O Z W TOT			
P. Krugerln. Eekhoutstr.	6 - - - 6 - 3 - - 3	5 - - - 5 - 3 - - 3		verdw. verdw.	verdw. verdw.
	6 3 - - 9	5 3 - - 8			

STRATUM

Jaar Teldag	1982 1508	1983 0208	1984 2607	1985 0708	1986 0208
	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT
Piuslaan	- - - - 1	- - - - 1	- - - - 1	- - - - 1	- - - - 1
Bonifatiusln.	1 - - - 1	1 - - - 1	1 - - - 1	1 - - - 1	1 - - - 1
Rielseweg	2 - - - 2	1 - - - 1	1 - - - 1	1 - - - 1	1 - - - 1
Roothaanstr.	1 2 - - 3	- - - - 1	- 1 - - 1	- 1 - - 1	- 1 - - 1
Mgr. Zwijssenstr.	- 1 - - 1	- 2 - - 2	- - - - 1	- - - - 1	- - - - 1
St. Gertrudistr.	- - - 1 1	1 - 1 1 3	- - 1 1 2	- - 1 1 2	- - 1 1 2
St. Norbertusln.	- - 1 - 1	1 - - - 1	1 - - - 1	1 - - - 1	1 - - - 1
Erettenstr.	niet ontdekt	niet ontdekt	1 - - 1 2	1 - - 1 2	1 - - 1 2
Gerlachstr.	niet ontdekt	niet ontdekt	1 3 4 *	2 1 2 - 5	1 1 2 - 4
	4 3 1 1 9	4 3 1 8	4 2 1 6 8 13	4 3 5 1 13 17	3 3 1 11

GESTEL (Blaarthem)

Jaar Teldag	1982 1308	1983 0208	1984 2607	1985 0708	1986 0708
	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT
Chopinln.	niet ont.	n.o.	- 3 - 1 4	- 2 - 1 3	- 1 - 1

GESTEL (Bennekel)

Jaar Teldag	1982 1308	1983 0208	1984 2607	1985 0708	1986 0708
	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT
M. Verdil Nardinistr.	- - 1 - 1	- - - - 1	- - - - 1	verdw.	verdw.
W. Pijperstr.	2 - - - 2	- 2 - - 2	- - - - 1		
	2 - 2 - 4	2 - 3 - 5	1 - - - 1		

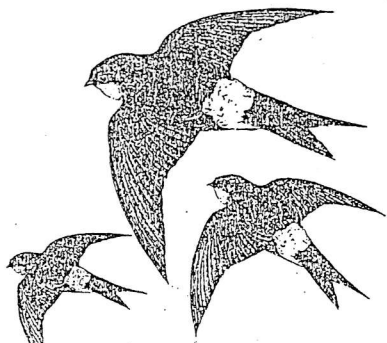
GESTEL (Hagenkamp)

Jaar Teldag	1982 1508	1983 0208	1984 2607	1985 0708	1986 0208
	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT
Wenzelweg	2 2 - - 4	2 - 6 - 8	- - - - -	- - - - -	- - - - -
Papijnstr.	2 - - - 2	2 - - - 2	1 - - - 1	verdw.	verdw.
M.v. Bourgonln.	- 4 - - 4	- - 1 1	- - 1 1		
	4 2 4 - 10	4 - 6 1 11	1 - - 1 2		

STRIJPE (Lievendaal)

Jaar Teldag	1982 1608	1983 0208	1984 2607	1985 0708	1986 0208
	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT
Scheltemawg.	6 7 1 - 14	4 2 - 6 12	2 2 2 - 6	3 3 - - 6	- 1 1 - 3
S.v. Leeuwens	- 1 - - 1	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -
Welschapsedk	6 - 10 6 22	1 - 9 - 10	2 - 3 3 8	2 - 3 4 9	- - - 5 5
	12 8 11 6 37	5 2 9 6 22	4 2 5 3 14	5 3 3 4 15	- 1 1 8 7

ONZE HUISZWALUWEN
REKENEN OP UW HULP

GUN ZIE UW DAKRAND

WOENSELSE WATERMOLEN

Jaar Teldag	1982 1708	1983 0308	1984 07	1985 0807/2008	1986 08
	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT
Boschdijk	- 3 - 1 4	- 2 - - 2	- 3 - 1 4	- 2 - - 2	- 3 - - 3
Hemelrijken	- 4 - - 4	1 - - - 1	- - - - -	- 2 - 2	- - - - -
Houtstr.	- - - - -	1 2 - 3	1 1 - 2	- - - - -	- - - - -
Kabelstr.	- - - - -	- - - - -	1 - - - 1	- - - - -	- - - - -
Kaneelstr.	- - 1 - 1	- - 1 - 1	- - 1 - 1	- - 1 - 1	- - 1 - 1
Kinsbergenstr.	- - 1 1	1 1 1 2	- - 1 1	- - - - -	- - 1 1
Kruisstr.	- 1 - - 1	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -
Schoolstr.	1 - - - 1	1 2 - 3	3 2 - 5	1 2 2 - 5	- - - - -
Vriesstr.	- 5 - 5	- 4 - 4	5 - 2 - 7	- - - - -	1 - - - 1
	1 8 7 1 17	4 2 10 - 16	8 5 6 1 20	1 5 4 - 10	1 3 1 - 5

WOENSEL (Rapenland)

Jaar Teldag	1982 1708	1983 0308	1984 0808	1985 0808	1986 0308
	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT
Gen. Haersolf	- - 1 1	- - 1 1	- - 1 1	- - - - -	verdw.
Antimln.	- 3 - 3	- - 2 2	- - - - -	- - - - -	- - - - -
Wickersl.	- 1 - 1	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -
Dedemln.	1 - - - 1	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -
v. Geenln.	- - - - -	- 4 - 4	1 - - 1	1 ? - 1 ?	- - - - -
v. Heutzln.	- - - - -	- - 2 2	- - 3 3	- - - - -	- - - - -
	1 - 1 4 6	- 4 - 5 9	- 1 - 4 5	- 1 ? - 1 ?	

WOENSEL (Vlokhoven)

Jaar Teldag	1982 1708	1983 0308	1984 0808	1985	1986
	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT
Covelakker	- 1 - - 1	- 1 - - 1	- - - - -	- - - - -	- - - - -
Hulstbosak	1 - - - 1	- 3 - - 3	- - - - -	- 2 - - 2	- 2 - - 2
Kruisakker	- - - - -	- 1 - - 1	- 2 - - 2	- 1 - - 1	- 1 - - 1
	1 1 - - 2	- 5 - - 5	- 2 - - 2	- 3 - - 3	- 3 - - 3

WOENSEL (Woenselse Heide)

Jaar Teldag	1982 1708	1983 0308	1984 0808	1985 07/0808	1986 3007
	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT
Bejerlandln.	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - 1 1	- - - - -
Bevelandstr.	- - - 1 1	- - - 1 1	- - - - -	- - - - -	- - - - -
Goereestraat	1 1 - 2	1 - - 1	- - - - -	- - - - -	- - - - -
Grebbergenln.	1 - - - 1	1 - - - 1	1 - - - 1	- - - - -	1 - - - 1
Overflakkeel.	1 1 - 2	1 - - 1	1 - - - 1	- - - - -	- 1 - - 1
Purmerstr.	- 1 - - 1	- 1 - - 1	- - - - -	- - - - -	- - - - -
Rode Kruisln.	4 7 3 - 14	3 7 2 - 12	5 5 3 - 13	5 4 1 - 10	4 - - - 4
Scheerstr.	2 - 1 - 3	1 - 1 - 2	- - 1 - 1	- - 1 - 1	1 2 - - 2
Schouwenstr.	- 1 - - 1	- 1 - - 1	- 1 - - 1	- - - - -	- - 2 - 2
Terschellstr.	- - 4 4	- - - 3 3	- - 4 4	- - 2 2	- - - - -
Urkweg	1 - - - 1	- - - - -	- - - - -	- - - - -	- - - - -
Voornestr.	- 2 - - 2	- 1 - - 1	1 - - - 1	- - - - -	- 1 - - 1
Walcherenln.	1 - 1 - 2	- 1 - - 1	1 - 1 - 2	1 1 - 2	1 2 - - 1
	11 13 5 5 34	6 12 3 4 25	7 8 5 4 24	6 4 3 3 16	7 2 2 - 11

WOENSEL (Heesterakker)

Jaar Teldag	1982 1708	1983 0308	1984 07/08	1985 07/08	1986 0508
	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT
Milaanstraat	1 1 1 1 4	1 2 - - 3	2 - 1 - 3	1 - - - 1	1 - - - 1
Italiëstraat	- 2 - 2	1 - - - 1	1 - - - 1	- - - - -	- - - - -
Livornostraat	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	1 2 2 - 5
	1 1 3 1 6	2 2 - - 4	3 - 1 - 4	1 - - - 1	2 2 - 5

WOENSEL (Mensfort)

Jaar Teldag	1982 1708	1983 0308	1984 0808	1985 0808	1986 0308
	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT
Liviuslaan	niet ontdekt	- - 1 1	- - 2 2	- - 1 1	verdw.
Ger. Bromln.	niet ontdekt	- 7 - 7	- 2 - 2	- 1 - 1	verdw.
		- 7 - 1 8	- 2 - 2 4	- 1 - 1 2	

WOENSEL (Oude Gracht)

Jaar Teldag	1982 1708	1983 0308	1984 0808	1985 01008/1009	1986 0308
	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT	N O Z W TOT
Tcarislaan	- - 3 3	- 2 - 4 6	- 1 - 2 3	- - 1 1	- - - 2
Marilaosln.	- - 3 3	- - 2 2	- - 1 1	- - - - -	- - - - -
	- - 6 6	- 2 - 6 8	- 1 - 3 4	- - 1 1	- - - 2
Iliumstr.	niet ontdekt	n.o.	n.o.	1 3 - - 4	1 - - - 1
Ithacastr.				1 3 - - 4	1 3 - - 4
Calypsostr.				2 - - - 2	- - - - -
Jasonstr.				- 4 - 2 6	- 1 1 2
				4 10 - 4 14	2 4 - 3 9

EEN DIERKUNDEBOEK UIT 1921

Vogels hebben ons mensen altijd gefascineerd.

Hun vermogen te vliegen, hun kleuren- en vormenrijkdom, het fenomeen van de vogeltrek en niet te vergeten hun zang hebben ervoor gezorgd dat ze altijd bijzondere aandacht kregen.

In het "Leerboek der Dierkunde, door Dr.O.Schmeil" uit 1921 geeft de schrijver ook blijk van deze fascinatie door allerlei smeulige beschrijvingen van vogels.

Sommige zijn zeer vlelend, maar uit het boek nlijkt dat een aantal vogelsoorten wat de schrijver- en waarschijnlijk ook zijn tijdgenoten- betreft een vergissing van de natuur zijn.

Zo wordt van de grauwe klauwier bijvoorbeeld een waar misdadigerssignalement gegeven:

"De grauwe klauwier of schatekster is naar vorm en stem een zangvogel, maar naar zijn aard een roofvogel. In den top van een boom of struik houdt hij met zijn scherpe oogen uitkijk naar groote insekten, muizen, hagedissen en kleine zangvogeltjes en hoort dan elk geluid.

Ook begeeft hij zich wel in het gezelschap van andere zangers, die hem wellicht wegens zijn vorm en kleuren voor een der hunnen houden.(...) Dezen roover helpt misschien zijn vermogen, om het gezang van verscheiden vogels na te bootsen.

Door zijn groote spierkracht kan hij zijn buit bemachtigen. Zijn snavel, met de scherpe gebogen punt, doet aan dien van een roofvogel denken. Vogeltjes en muizen verbrijzelt hij daarmee den kop. De met lange, sterke, kromme klauwen gewapende poten komen hem daarbij goed te pas, maar om de slachtoffers bij het verscheuren vast te houden, deugen zij toch niet. Daarom spiest hij de gevangen dieren op groote dorens, om er dan stukken af te scheuren. Men vindt hem daarom ook in streken, waar aan doornige struiken geen gebrek is.(...)

Hij is een ware geesel voor de zangers in onze tuinen en bosschen en daarom moest men hem uitroeien."

Even verderop staat: "Niets beter, maar bij ons als broedvogel slechts in Groningen, Overijsel, Gelderland en Noordbrabant bekend, is de iets grootere klapekster of blauwe klauwier, die zelfs patrijzen, kwartels en lijsters vangt."

In alle vogelbeschrijvingen in het boek worden de muizen- en insekteneters zeer geprezen, terwijl alles wat vogels eet verwenst en verdoemd wordt. Zo staan buizerd, kerkuil en torenvalk recht tegenover havik, sperwer, boomvalk, wier doodvonnis reeds getekend is.

"De naam muizenbuizerd geeft aan dat het voedsel van dezen roofvogel hoofdzakelijk bestaat uit schadelijke knaagdieren. Hij heeft er per dag ten minste 16 nodig, maar men heeft wel eens de overblijfselen van meer dan 20 dieren tegelijk in zijn krop en maag gevonden. Ook hamsters en ratten verdelgt hij; op sprinkhanen is hij zeer verlekkerd.

Dat hij, in strenge winters, wel eens hazen, patrijzen en zelfs jonge reeen doodt en opeet, haalt hem de hevige vervolging

van jagers op den hals, maar verhoogt het nut, dat hij sticht. Daarom moest men hem beschermen en niet vervolgen. Wat de kat doet voor het huis, dat doet deze vogel voor het veld."

Boomvalken noemt de schrijver schadelijk, omdat ze vooral van vogels leven, die zij in de lucht vangen. Nuttig is daarentegen de torenvalk, daar zijn voedsel hoofdzakelijk bestaat uit schadelijke insekten zoals sprinkhanen en veenmollen, en daar hij ook vlijtig jacht maakt op muizen zou hij eerder beschermd dan vervolgd moeten worden.

Over de kiekendieven staat er, dat ze, behalve van waterdieren, van vogels leven en bepaals schadelijk zijn.

"De havik (of duivenvalk) en de sperwer (ook vinkendief en koekoeksvederen genoemd) doodden alle dieren, die zij aankunnen. Terwijl de sperwer tevreden moet zijn met kleinere vogeltjes en zoogdieren, vermoordt de grootere havik alle vogels, van patrijzen tot zangvogeltjes en even goed hazen en konijnen als muizen. 's Winters komt hij het pluimvee belagen en rooft hij duiven en kippen. Hij is nog behendiger vlieger dan de buizerd en vangt vogels in de vlucht. Als echte struik-roover verdient hij de hevige vervolging, waaraan hij blootstaat, ten volle."

De kerkuil mag er zijn, omdat hij hoofdzakelijk muizen eet. "Daarom moest men de diensten van dezen krachtigen helper in den strijd tegen schadelijk ongedierte meer op prijs stellen en hem niet vervolgen en uitroeien.

Wij moeten vragen waarom de vierbeenige kat als huisdier wordt gekweekt en waarom men de vliegende kat onophoudelijk vervolgt en zijn lijk aan de schuurdeuren spijkert. Dit berust op grof bijgeloof. Den vreemd gevormden vogel, die van den nacht een dag maakt, die stil als een schaduw over de slapende aarde zweeft en wiens stem aan die van een snorkend mensch herinnert, ziet men aan voor een bringer en verkondiger van onheil. De uil is wel een wonderlijk dier, maar alle eigenaardigheden, die wij aan hem zien, staan in verband met zijn levenswijze."

De "huismusch en ringelmusch" blijken moeilijker te beoordelen: "Als het koren rijp wordt, trekken zij in groote scharen naar de velden om aan de bijne rijpe korrels haar hart op te halen. 's Winters eten beide soorten alle mogelijken afval. Zij voeden haar jongen met insekten maar ook de volwassen dieren verdelgen daarvan groote hoeveelheden.

Door het afbijten van knoppen, het plunderen van graanvelden en groentetuinen, vooral om doperwtten en kersen, van boomgaarden en wijnbergen doen zij kwaad.

't Is nog de vraag wat grooter is, het nut of de schade die zij aanbrengen. Het stellen van premies op het doden van musschen en de zogenoemde musschengilden in Zeeland zijn in elk geval zeer af te keuren omdat, wegens onkunde der verdelgers, daarvan ook vele andere vogelsoorten, meestal zeer nuttige, het slachtoffer worden."

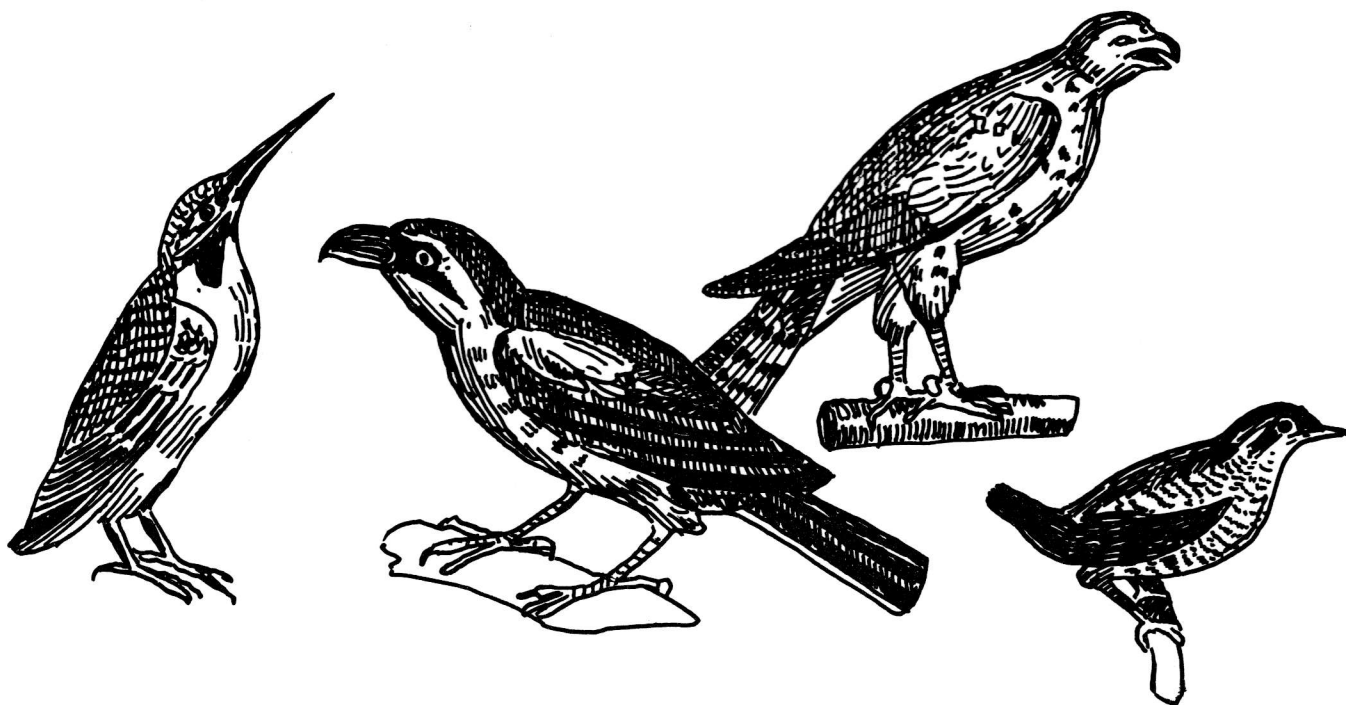
In het boek wordt bij een aantal soorten iets gezegd over het voorkomen in ons land. Bij de raaf staat bijvoorbeeld: "Deze wordt in ons land hoe langer hoe zeldzamer.(...) Den jager is hij een ergernis, want hazen en konijnen, patrijzen en fazanten vallen onder zijn forschen greep en sterken snavel. Door het uithalen van vogelnesten is hij schadelijk."

"De goudplevier broedt op de heidevelden van Gelderland en Noordbrabant en is daar niet zeldzaam."

De turkse tortel wordt helemaal niet genoemd; zoals bekend heeft deze vogel onze streken pas sinds de 50-er jaren bevolkt. Van de waterspreeuw wordt vermeld dat hij bij ons voorkomt aan de Geul.

"De hop is in Nederland tamelijk zeldzaam, hoewel hij zich gaarne ophoudt in de buurt van weilanden, want hij voedt zich bij voorkeur met insecten en larven, die in mest leven."

"De zeearend wordt 's winters nogal eens in ons land geschoten!" "Van oktober tot april houden zich in onze bosschen zeer veel exemplaren op van de koperwiek. Enkele paren broeden ook hier."

Ook over het eten van vogels en eieren wordt van alles verteld. "Als bijzondere lekkernij wordt met het geweer en met strikken in den herfst vlijtig jacht gemaakt op den kramsvogel!" "De wulp, ook tuter en regenfluitter genoemd, is een groote, op een snip gelijkende vogel. De snavel is naar beneden gebogen en de kleur past bij duin en heide, waarop zij nestelen. De eieren, vier in getal, zijn olijfgroen met donkerbruine vlekken en gelden als groote lekkernij."

Over de silvermeeuw: De smakelijke eieren, soms zoo dicht bij elkaar liggend dat men haast niet loopen kan zonder er op te trappen, worden bij honderduizenden geraapt en verzonden. Het recht om de eieren te rapen wordt o.a. aan den Hoek van Holland en op de Waddeneilanden door het rijk verpacht."

"Het is een ware schande, dat spreeuwen, hoewel zij door de wet tegen verdelging beschermd worden, toch bij honderdduizend-tallen gedood worden, alleen op de Veluwe en in de noordelijke

provincies. Onder den naam van panlijsters verkoopt ze de poelier, maar hoofdzakelijk worden de aardige en nuttige dieren vermoord om de veren, die aan groote hoedenfabrieken en modemagazijnen worden verkocht!

Ook in 1921 wordt al melding gemaakt van het op grote schaal vangen van "onze" zangvogels in de Zuideuropese landen, bijvoorbeeld van de nachtegaal : "Dat men deze onovertroffen zangers in Augustus en September aan de kusten van de Middellandse Zee bij duizenden vangt en opeet, is een ware schande."

"In het najaar vereenigen zich de veldleeuweriken tot groote zwermen en trekken, hoog door de lucht, naar het Zuiden. Daar wacht hun gevaarlijkste vijand, de mensch. Bij duizenden inslagnetten gevangen, worden de arme diertjes dan wreed vermoord. Een slechte dank voor hun heerlijke zingen!"

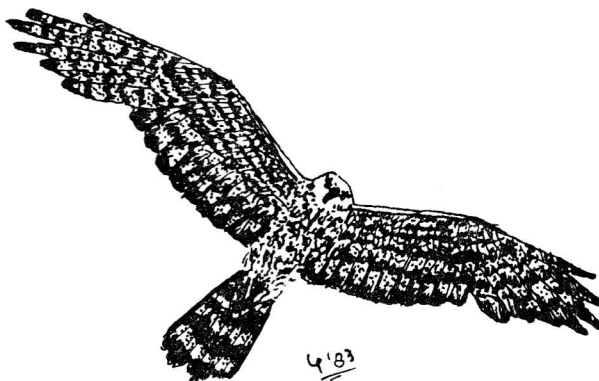
De ortolaan wordt volgens het boek vooral in Zuid-Europa in slagnetten gevangen en met gierst vetgemest. De lepelbekeend (=slobeend), pijlstaart, krakeend, en smient worden in eendekooien gevangen, met welk doel wordt niet gezegd, maar dat laat zich wel raden.

De fuut, we zijn inmiddels al weer terug in eigen land, heeft "schitterend zilverwitte veeren aan borst en buik, die als bont gebruikt worden."

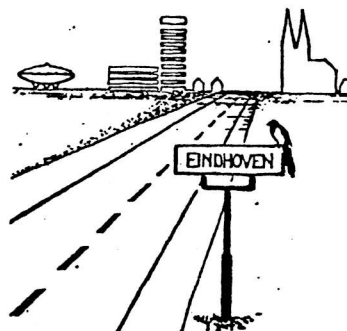
Al met al krijg je bij het lezen van dit Leerboek der Dierkunde wel een beeld van de houding ten opzichte van vogels in 1921. De manier van oordelen komt op ons misschien nogal simplistisch over, maar je kunt je afvragen of er in die 65 jaar zoveel veranderd is. Door jacht, stroperij, vernietiging van geschikte biotopen, vervuiling, aanleg van snelwegen, rekreatiedruk enzovoorts wordt nog steeds willekeurig met vogels omgesprongen en er blijft voor steeds minder soorten ruimte over.

Fred Geven

uit: Leerboek der Dierkunde door Dr. O. Schmeil, W.J.Thieme&Cie Zutphen, 1921.

VOGELS VAN DE STAD

W. D. VEENHUIZEN

In het kort wil ik iets vertellen over de gang van zaken van de stadsvogelinventarisatie bebouwde kom Eindhoven.

Al drie seizoenen hebben we vele uren in de verschillende wijken doorgebracht, al fietsend of lopend, door poortjes en gangetjes, onopvallend glurend en turend in tuinen en plantsoenen.

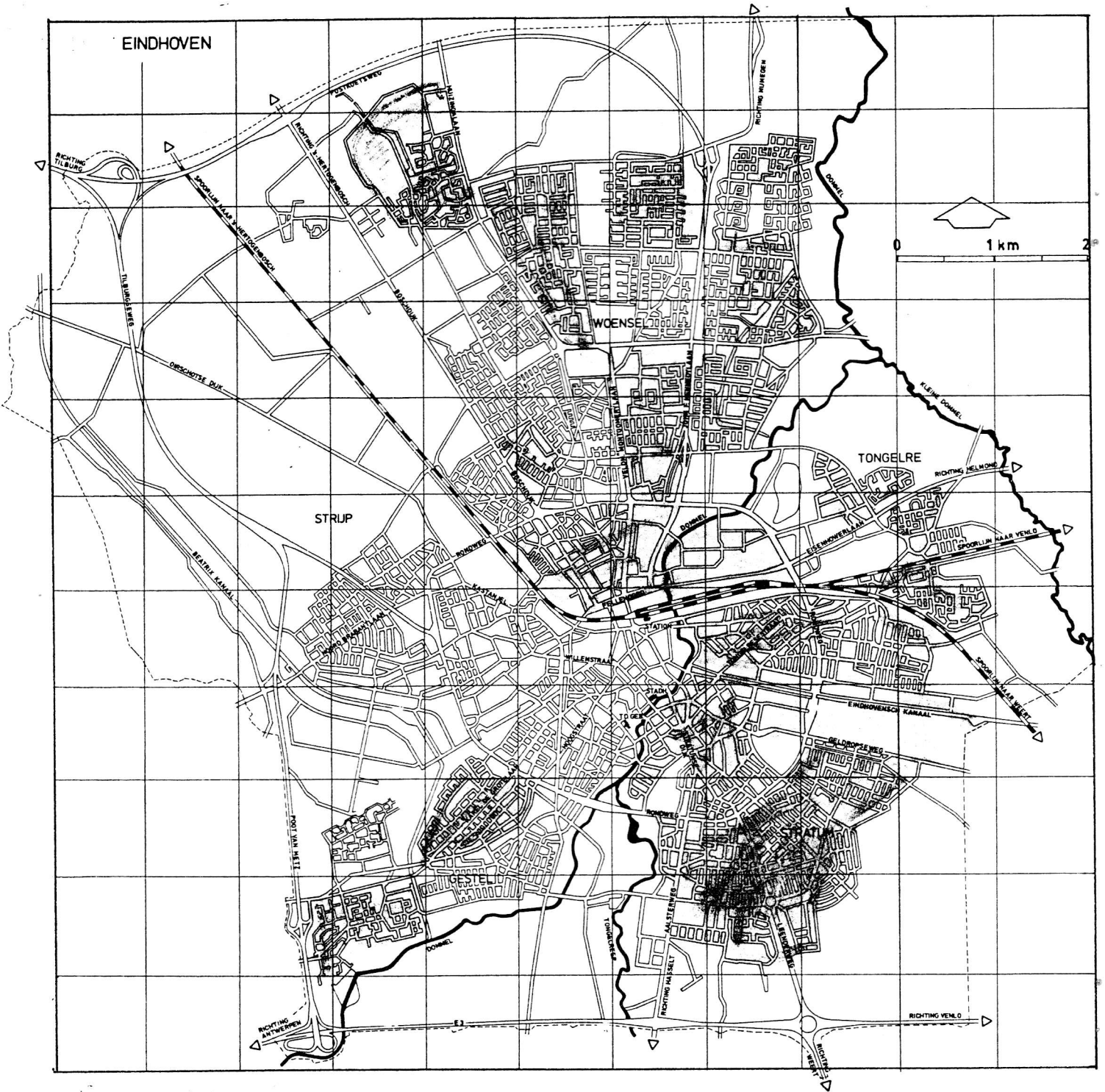
Met het karteringsboekje in de hand werd er door zes vogelaars in 1984 ca. 939 ha. stad op de territoriumkarteringsmethode geïnventariseerd. In 1985 was dit met acht vogelaars eveneens ca. 940 ha. Alleen de wijken Geestenberg/Muschberg en de Achtse Barrier werden resp. voor het vierde en derde jaar gekarteerd.

Dit jaar is ongeveer een 350 ha. geïnventariseerd, helaas wat minder dan de voorafgaande jaren. Op het kaartje is te zien dat we ongeveer iets meer dan de helft hebben onderzocht (= ca. 2230 ha.). De bebouwde kom van Eindhoven, het gebied dat we willen onderzoeken is ca. 3800 ha. groot.

Na het beoordelen van het gekarteerde stadsgedeelte, d.w.z. de bezoekintensiteit in uren per 100 ha. (ons criterium is drie uren karteren per 100 ha.), worden de gekarteerde zangwaarnemingen geklusterd en uitgewerkt op een stippenkaart per soort.

Enkele voorlopige aantallen bezien over de 1879 ha. onderzocht stadsgedeelte:

TURKSE TORTEL	846 territoria (45/100 ha.) In zeer gunstig biotoop al 60/100 ha.
KOOLMEES	558 territoria (29,7/100 ha.) De Avifauna van Middennederland geeft 25,6 tot 50,5/100 ha., d.w.z. dat nu al de koolmees in de zevende dichtheidsklasse valt van de acht, dit is al vrij hoog.
HEGGEMUS	776 territoria (41,3/100 ha.) Enkele andere dichtheidseenheden; in diverse bebouwde kom gedeelten in het westen van ons land, slechts 1-5 paar /100ha. Zuid-west Veluwe 7-40 paar/100 ha. Tilburg inventarisatie bebouwde kom 17-21 p/100 ha.
HOUTDUIF	377 territoria (20,1/100 ha.) Dichtheden in grove dennenbos: 16/100 ha. in moeras/broekbos: 55/100 ha. in dicht sparrenbos: 200/100 ha.

VOLGENS DE KRITERIA GOED GEINVENTARISEERDE STADSDELEN
STAND VAN ZAKEN OKTOBER 1986

PIMPELMEES	328 territoria (17,5/100 ha.)
BOOMKRUIPER	15 territoria (0,8/100ha.)
KUIFLEEUWERIK	25 territoria (1,3/100 ha.)
STAARTMEES	43 territoria (2,3/100 ha.)
ZWARTE ROODSTAART	47 territoria (2,5/100 ha.)

We zien dat een aantal soorten , wat dichtheden betreft al hoog scoren. De dichtheid heeft betrekking op het gehele tot nu toe geïnventariseerde stadgedeelte. De bedoeling straks is om de stad in diverse delen op te splitsen, bijvoorbeeld in centrum, subverstedelijk gebied villawijken, industrieterreinen e.d. om nog betere en vergelijkbare cijfers te krijgen.

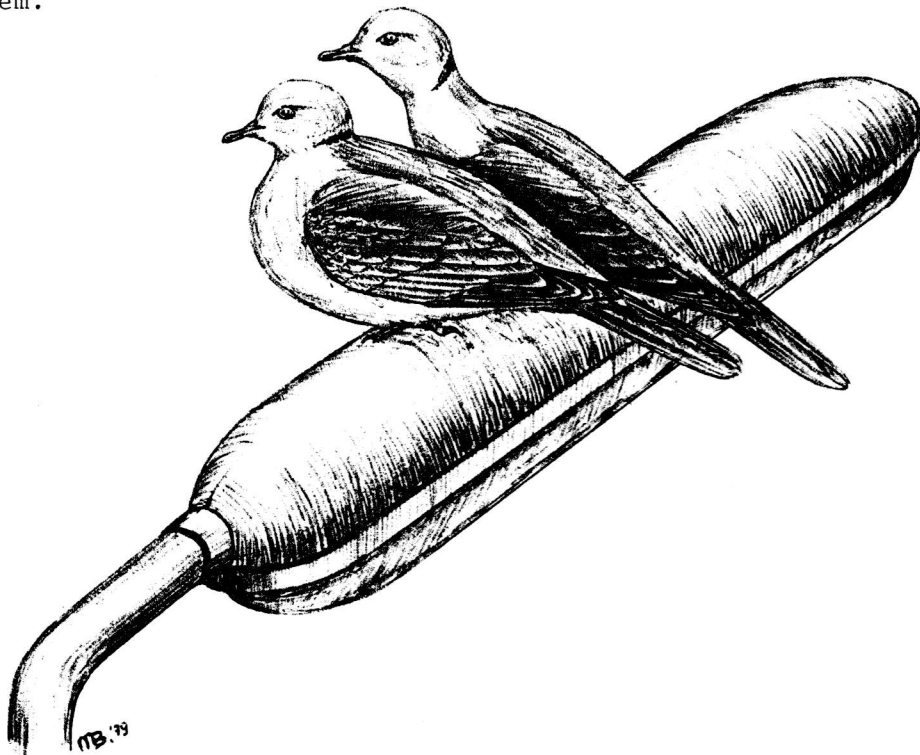
Zoals het er tot nu toe naar uit ziet , zullen we met ons huidige onderzoeksteam nog wel tot 1989 de resterende oppervlakte stad moeten bekijken. Het streven is toch om in 1988 het bebouwde kom gedeelte af te ronden.

Het huidige onderzoeksteam bestaat uit: Jack Bosch, Louis Claassen, Kees Goudsmit, Pierre Marechal, Guus Nas , Huub Ragas, Bob van der Wijk en Willem Veenhuizen

Enkele V.W.G.ers die ook hun inventarisatie-kei, steen of steentje hebben bijgedragen waren, Gerard van de Wiel, Henk Munster, Dimitri van Montfoort, Ernest van Asseldonk, Jan Busser en Herman Wijn.

Ik hoop dat velen nog zullen meewerken om uiteindelijk een door de V.W.G. uitgegeven Avifauna van Eindhoven te kunnen inzien.

Willem.

VOOR U GELEZEN.

In BTO-News van juli '86 staat een verslag van een integrale telling van broedende Jan-van -Genten. Dit gebeurde door middel van tellingen van nesten en aan de hand van luchtfoto's. In 1984-85 kwam men voor Groot-Brittannië op bijna 190.000 bezette plaatsen (nesten of paren). Deze eeuw heeft de Jan van Gent het erg goed gedaan in de oostelijke Atlantische Oceaan: in 1912 ruim 55.000 bezette plaatsen in 15 kolonies, in 1984/85 ruim 223.000 bezette plaatsen in 36 kolonies. Geen wonder dat ze op Cap Gris Nez ook wel eens te zien zijn.

Verder een stukje over Sijzen in de winter. In de jaren 1982, '84 en '86 waren 's winters grote aantallen sijzen aanwezig in Engeland. Zolang er voldoende natuurlijk voedsel was bleven de Sijzen in de (elze)bomen. Maar aan het eind van de winter stortten ze zich massaal op de zakjes met pinda's die de Engelsen in hun tuin hadden hangen. Duidelijk een geval van aangeleerd gedrag, wat we misschien binnenkort ook in ons land zullen kunnen zien.

Dan staat er nog een vervolg in op een artikel wat ik heb besproken in de Blauwe Klauwier jrg.11 no.2. Het gaat over het effect van het niet bespuiten van de randen van graanakkers op de vogelbevolking. Gebleken was dat Patrijzen profiteren van onbespoten akkerranden, zodat ze een hoger broedsucces hadden. In een vervolgonderzoek is gekeken naar de invloed op zangvogels. Van de vijftig soorten zangvogels die in het gebied voorkwamen bleken er maar vier daadwerkelijk te fourageren in de graanvelden: Heggemus, Vink, Merel en Geelgors. De Geelgors was de enige soort die meer in graan fourageerde dan in andere habitats maar ze maakten geen verschil tussen wel of niet bespoten randen. De Merel vertoonde een voorkeur voor kale bespoten randen tegenover ruige onbespoten randen, waarschijnlijk omdat op kale grond prooien beter zichtbaar zijn. De Heggemus fourageerde zowel in als buiten de graanvelden maar maakte weer geen verschil tussen gespoten of ongespoten. De Vink verzamelt het meeste voedsel buiten de graanvelden, in geboomte en vliegt daarvoor soms meer dan een halve kilometer. Het blijkt dus dat voor zangvogels het belang van ongespoten akkerranden niet erg groot is. Ze zijn flexibeler en minder plaatsgebonden bij het fourageren dan Patrijzen met jongen. Toch mis ik in dit onderzoek een aantal soorten zoals Veldleeuwerik, Grauwe Gors en Ringmus. Blijkbaar kwamen die in het onderzoeksgebied niet voor.

Daarbij aansluitend stond in BTO-News van sept.'86 het verslag van de Common Bird Census, het monitorproject in Groot-Brittannië, van 1985. Hierin staat dat een aantal zaadeters van het agrarisch landschap sinds +1975 een gestage achteruitgang vertoont. Daarbij gaat het om de Kneu, de Ringmus en de Grauwe Gors. De index van de Veldleeuwerik is trouwens ook nog aan het dalen

Jan Wouters

ONBEKENDE GEBIEDEN

DE WAGENBROEKEN door Tonny van der Vleuten

In het dal van het Wagenbroeksloopje juist ten noorden van het sportcomplex de Lemelvelden in Hapert, liggen enkele bosjes in het landschap. Het beschreven gebied is heel rustig omdat er geen wegen door lopen.

In het gras- en bouwland om het gekanaliseerde beekje komt de patrijs en de fazant voor, en in en bij de beek komen eenden voor van de Hapertse visvijver. Geregeld kan men reigers waarnemen die naar kikkers en kleine stekelbaarsjes happen die in de beek voorkomen.

In het westen bevindt zich een oude houtwal waar geregeld een torenvalk in vliegt om te rusten.

In het beschreven gebied komt ook de konijn en de haas voor.

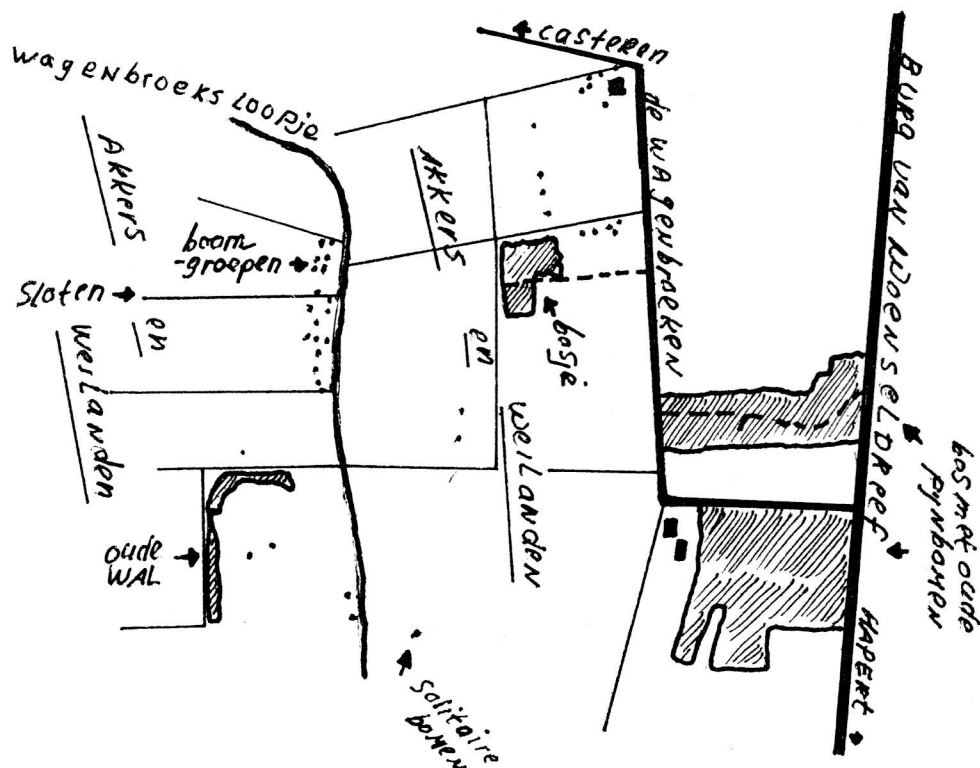
In een bosje dat bereikbaar is door een zandweg, bevindt zich veel braamstruweel, in het natste gedeelte bevindt zich een moerasje met gagel.

Het bosje is moeilijk te doorlopen en is daarom een ideale broedplaats voor de bodembroeders. In de winter kan men er sijsjes waarnemen die het voorzien hebben op de elzepropjes.

In de weilanden komen weidevogels voor al zijn de aantallen volgens mij niet groot. In het braamstruweel komen de bekende zangvogels voor zoals het winterkoninkje en roodborst.

In de Wagenbroeken zijn akkers en weilanden, bosjes waaronder boomgroepjes en walletjes afgewisseld met het beekje en slootjes waarin valeriaan groeit en de gele lis.

De landbouwactiviteit is groot, jammer genoeg ten nadeel van het landschap, oplettenheid misschien van de vereniging is geboden.

OPROEP

ONDERZOEK NAAR HET DAGELIJKS ACTIVITEITSPATROON VAN DE SPERWER 'SWINTERS.

Inleiding. De Sperwer is een roofvogelsoort die moeilijk te tellen is. Hij is, in tegenstelling tot de Buizerd, hoofdzakelijk zichtbaar als hij actief is. Omdat ik de indruk heb dat de activiteit niet constant is over de dag, zou dat betekenen dat de kans om een aanwezige Sperwer ook echt waar te nemen (=trefkans), over de dag ook varieert. Als we willen weten hoe de trefkans in de loop van de dag varieert moeten we het activiteitspatroon van de Sperwer kennen. Dat is echter niet bekend. Het boek Vogelinventarisatie zegt dat de beste tijd waarschijnlijk na de middag is. Dat zou ik door dit onderzoek wel eens uit willen zoeken.

Het gaat dus om de vraag: wanneer worden er de meeste Sperwers gezien?

Bedoeling van het onderzoek is: het bepalen van het dagelijkse activiteitspatroon van de Sperwer in de winter, door de tijd te noteren waarop een Sperwer wordt waargenomen. Dat activiteitspatroon moet uitgedrukt kunnen worden als een trefkans. Dus bv. tussen 9 en 10 uur wordt in 34% van de gevallen een Sperwer gezien, tussen 10 en 11 uur in 16% enz.

Periode van het onderzoek: november, december '86, jan. en feb. '87.

Methode:- Bepaal vóór je er op uit trekt of je de tijden van waargenomen Sperwers op zult schrijven.

- zo ja:- Noteer datum en begintijd van de waarnemingsperiode
- Als je een Sperwer ziet, noteer dan het tijdstip en geef aan of hij actief is of niet, of hij een prooi heeft, en indien mogelijk het geslacht.
 - Noteer de eindtijd van de waarnemingsperiode. (Alle tijden op 5 min. nauwkeurig noteren.)
 - Waarnemingen inleveren bij ondergetekende.
 - Dat is alles.

Toelichting: Om een juist beeld te krijgen van de trefkans moeten we behalve het activiteitspatroon van Sperwers ook het activiteitspatroon van de waarnemers kennen. Daarom is het belangrijk te weten gedurende welke periode er kans was om een Sperwer te zien. Als er in die periode niets is gezien, moet dat toch worden genoteerd en doorgegeven. Alleen dan krijgen we de echte trefkans eruit. Maar omdat er niets is gezien, zou dat misschien niet opgeschreven worden als het pas achteraf wordt gedaan: daarom vantevoren bepalen of je deze keer wel of niet zult noteren, en dan ook doen!

Losse waarnemingstijden mogen ook ingeleverd worden maar die zullen hooguit een aanvulling kunnen geven.

Voorbeeld:

Ingeleverde waarnemingen zouden er als volgt uit kunnen zien:

datum	begin	eindtijd	Sperwers om:
11-11-86	9.35	12.40	11.05 ♂ met prooi, actief
12-11-86	15.00	16.25	geen
06-12-86	9.05	12.10	♀ actief 9.55 1 ex. actief

Deelname: Iedereen die Sperwers kan herkennen, de klok kent en kan schrijven, kan meedoen. Spreidt de waarnemingsperioden over de maanden en over de dag. Hoe meer waarnemingsperioden er worden ingezonden, des te gedetailleerder kan het activiteitspatroon worden uitgewerkt.

Inleveren: Op elke vergadering kunnen bij mij de waarnemingen worden ingeleverd of opsturen naar:

Jan Wouters De Braken 11 5541 ac Reusel 04976-2391

VOGELVARIA

LEX PEETERS

FENOLOGIE

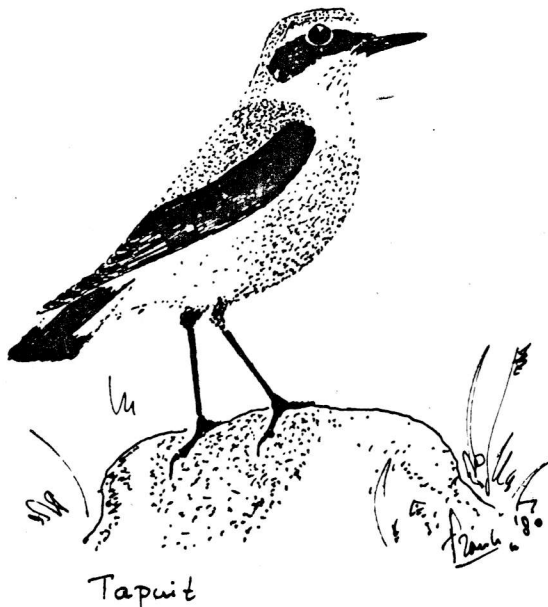
Ik heb in de jaren 1983 t/m 1986 van een aantal soorten vogels de vroegste aankomstdatum genoteerd in mijn vogellogboek.

Deze datums heb ik in een tabel gezet, om na te gaan of er verschillen zijn als er een laat voorjaar is, of als er een strenge winter is geweest.

De gegevens zijn niet uitgebreid genoeg om er enige conclusies aan te verbinden, maar ik wil ze u niet onthouden.

soort	1983	1984	1985	1986
veldleeuwerik	2-3	11-2	2-2	8-3
zwarte roodstaart	24-3	27-3	31-3	18-3
tjiftjaf	15-3	27-3	25-3	18-3
roodborsttapuit	25-3	29-3	2-3	21-3
grutto	----	21-3	9-3	22-3
geoorde fuut	17-4	13-5	6-4	5-4
blauwborst	----	14-4	4-4	5-4
tapuit	20-4	17-5	6-4	5-4
fitis	4-4	6-4	3-4	5-4
boerenwaluw	2-4	31-3	6-4	5-4
gele kwikstaart	28-4	8-5	17-4	18-4
regenwulp	----	18-4	17-4	22-4
zwartkop	15-4	14-4	6-4	23-4
boomkruiper	9-4	----	----	23-4
koekoek	19-4	14-4	17-4	23-4
braamsluiper	20-4	3-5	9-5	25-4
tureluur	9-4	31-3	17-4	22-4
zwarte stern	17-4	14-4	25-5	1-5
nachtegaal	23-4	3-5	29-4	12-5
tuinfluiter	23-4	2-5	3-5	30-4
tortelduif	23-4	17-5	4-5	27-4
gekraagde roodstaart	23-4	5-5	15-4	26-4
gierzwaluw	23-4	----	28-4	1-5
grasmus	24-4	4-5	29-4	28-4

Henk Munsters

Tapuit

ZANGPOST GROTE KAREKIET IN SOERENDONKS GOOR.

Tijdens de "soortenjagerdag" die op 17-05-'86 plaats vond, ontdekte het equipe Neyts/ Hendriks & Hendriks/ Bouman een zingende Grote Karekiet aan de plas van het Soerendonks Goor.

Op aanwijzingen van de waarnemers vonden Tom Heynen en Lex Peeters de vogel op 26-05 makkelijk terug. Het biotoop waarin de zangpost gevestigd was, bestond uit Waterwilg, afgewisseld met Gagel en Riet.

De Karekiet werd later nog diverse keren door verschillende vogelaars gehoord.

In de loop der jaren is de Grote Karekiet in de Kempen vrijwel geheel als broedvogel verdwenen. Vroeger (tot in de zeventiger jaren) werd de soort nog aangetroffen in de meeste uitgestrekte rietkragen. Tegenwoordig vindt alleen in Sudeldorplein nog regelmatig een broedgeval plaats.

NOODLOTIGE ACHTERVOLGING.

Op 12-11-'86 werd ik telefonisch op de hoogte gebracht van een nogal opvallende gebeurtenis. Bij de familie Jansen aan het Veilig oord te Bladel had men een harde klap tegen de ruit gehoord. Toen men als reactie daarop ging zoeken naar de oorzaak werden onder het venster een grote en een kleine vogel gevonden. Beide waren net dood. "De grote betrof duidelijk een "Valk" gezien de kromme snavel. De andere zou wel eens een Specht kunnen zijn, want die had een lange rechte snavel", zo luidde de omschrijving.

De volgende dag kreeg ik beide vogels te zien. Het bleek te gaan om een (groot) vrouwtje Sperwer en een Kramsvogel. Het voorval laat zich naar mijn mening makkelijk reconstrueren. Beide vogels zijn - volledig geconcentreerd op een wilde achtervolging - frontaal op de ruit gebotst.

GEGEVENS OVER KLAPEKSTER EN BARMSIJS GEVRAAGD.

Evenals twee jaar terug blijkt de Klapekster tijdens de najaarstrek in de Kempen goed vertegenwoordigd geweest te zijn. Op diverse heidevelden werden meerdere exemplaren geteld. Ook nu zou ik weer graag een overzicht samenstellen. Daar zijn natuurlijk zo veel mogelijk waarnemingen voor nodig. Bovendien bereiken mij steeds meer gegevens die op een invasie van de Barmsijs lijken te duiden. Omdat deze soort in de Kempen normaal geen alledaagse verschijning is, zou ik ook hiervan graag zoveel mogelijk waarnemingen ontvangen.

Lex Peeters.

gezocht

In het weekend van 23, 24 en 25 januari 1987 zal voor de 12de keer de jaarvergadering worden gehouden, en wel in het Polvokamp te Riethoven.

Gezocht worden artiesten voor de bonte avond.

Want aangezien André van Duin en Toon Hermans te duur zijn, Koot en de Bie geen tijd hebben zullen we het zelf moeten doen. Dus studeer allemaal wat in, zodat we weer eens ouderwets kunnen lachen.

Tip: wat let je om een act die je 5-6 jaar of langer geleden ten tonele hebt gevoerd nog eens voor het voetlicht te brengen.

Voor een goed verloop van de bonte avond je liefst op tijd opgeven bij de impre-sario's.

bij voorbaat dank,
Albert 040-537251
Martien 04970-17186
Pierre 04970-15798
Piet 040-862739.

WIST U DAT ...

- Er eindelijk weer wat water in het Beuven staat.
- We er nu misschien weer vogels zien in plaats van reeën.
- Lex zich goed herstelt van een gebroken enkel.
- De bekentelling weer in volle gang is.
- Hij Lex dus altijd tellers kan gebruiken.
- Lid op papier eigenlijk niet voldoende is.
- Wij met zijn allen een werkgroep zijn.
- We dus met z'n allen aktiever moeten worden.
- Het anders wel eens fout kon aflopen.
- Dit niet alleen aan het bestuur ligt.
- Iedereen maar eens bij zichzelf te raden moet gaan.
- De tentoonstelling helaas slecht bezocht is.
- Dit erg jammer is voor het vele werk, wat de commissie heeft gedaan.
- Het kapweekend wel een groot succes is geweest.
- Jan Wouters iets met sperwers heeft: vraag het hem maar.
- Er met veel plezier aan het Kaapweekend wordt teruggedacht.
- Een vlotte chauffeur een slok op een borrel scheelt.
- Het kroegje in Wissant weer enkele uren in bezit van de V.W.G. is geweest.
- Harrie de Louweren niets van die Françoos weet maar die Françoos nu wel van hem.
- De excursie van Kees en John weer keigoed was.
- Fred Geven volgend jaar z'n tweede Michelin-ster wil halen.
- Henk Munsters alle zuurstof uit Alberts tent had gehaald.
- Albert dus met 'n houten kop heeft rondgelopen.
- De tent van Martien en Pierre de zoeten inval was.
- Er voor het weekend van 23/25-1-1987 artiesten worden gevraagd.
- Het fantastisch zou zijn als iedereen op dat weekend zou komen.

Piet.

VOGELREVALIDATIE – CENTRA

IN DE KEMPEN E.O.:

- J.P.H. van Aerts	De Stoutheuvel 170	5632 mv Eindhoven 040 - 423942.
- P.A.J.G. Franssen	Acasiastraat 20	5616 ll Eindhoven 040 - 511587.
- J.F. Mollen	Vinklaan 5	5561 tl Riethoven 04970 - 4025.
- L.J.Th.M. Smulders	Korfvlechterwei 4	5551 sw Valkenswaard 04902 - 12196.

ADRESSEN BESTUURSLEDEN

Renée Loos	secretaris	Lensheuvel 37,	5541 BA Reusel. 04976-3049.
Geert Sanders	Penningmeester	J.Goossensstr. 33,	5528 BD Hoogeloon. 04978-2139
Willem Veenhuizen	Biol. secretar.	Bussele 32,	5641 PB Eindhoven. 040-826913.
Jack Bos	Biol. secr.	Kaneelstraat 7,	5612 LJ Eindhoven. 040-431091.
Marco Bakermans	Algemeen lid	Klaproos 17,	5527 KG Hapert. 04977- 5862.
Bob van de Wijk	Algemeen lid	St. Leonardusstr. 48.	5614 EJ Eindhoven. 040-115651.

INHOUD: jaargang 12 no 4 (1986)

Lex Peeters	Vogels van 'De Utrecht': broedseizoen 1986, Goorven & Flaes-reservaat.	1
Willem Veenhuizen	De Huiszwaluw in Eindhoven, 1986.	8
Fred Geven	Een dierkundeboek uit 1921.	11
Willem Veenhuizen	Vogels van de stad.	15
Jan Wouters	Voor U gelezen.	18
Tonny v. dr. Vleuten	Onbekende gebieden: De Wagenbroeken.	19
Jan Wouters	Oproep: Onderzoek naar het dagelijks activiteitspatroon van de Sperwer 's winters.	20
Lex Peeters	Vogelvaria	21
Piet van Happen	Wist U dat...	24